

Investigating the Role and Position of Public Assemblies in Joint Stock Companies in Iranian and British Law

Nazarali Salehi¹, Betul Mehrgan^{2*}, Amir Rezaei Fomeni³

1. PhD Student of Private Law, Department of Law, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.

2. Assistant Professor of Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Department of Theology and Islamic Studies, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.

3. Assistant Professor of Private Law, Department of Law, Bandar Anzali Branch, Islamic Azad University, Bandar Anzali, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Article Type: Original Research

Pages: 283-300

Article history:

Received: 3 Mar 2022

Edition: 23 May 2022

Accepted: 23 Jun 2022

Published online: 24 Sep 2022

Keywords:

corporate law, jurisdiction of general assemblies, joint stock companies, Iranian law, English law.

Corresponding Author:

Betul Mehrgan

Address:

Iran, Rasht, Islamic Azad University, Rasht Branch, Department of Theology and Islamic Studies

Orchid Code:

Tel:

Email:

Mehrgan-9140@yahoo.com

ABSTRACT

Background and Aim: The discussion of corporate rights has theoretically led to the expansion and development of commercial law in scientific and academic societies, and from a of third parties with the company. Based on this, the purpose of this article is to investigate the role and position of public assemblies in joint stock companies in Iranian and British law.

Materials and Methods: This article is descriptive and analytical. Materials and data are also qualitative and data collection was used in collecting materials and data.

Ethical Considerations: In this article, the originality of the texts, honesty and trustworthiness are observed.

Findings: there are differences in the way of administration and the legal life of public assemblies in Iranian and British law. The reason for this difference is the root of the provisions of the amendment bill of Iran's trade law, which is based on French trade law (1966 AD) and that part of the English legal system is based on Jurisdiction is based, returns.

Conclusion: The result is that regarding the responsibility of managers in a joint stock company in Iranian and British law, according to the principles and regulations related to civil liability, a person, both real and legal, is recognized as responsible, and if a collective does not have a legal of responsibility exist for the people of that group, only they can be considered responsible and required to compensate for the damage.

Cite this article as:

Salehi NA, Mehrgan B, Rezaei Fomeni A. Investigating the Role and Position of Public Assemblies in Joint Stock Companies in Iranian and British Law. *Economic Jurisprudence Studies*. 2022.

فصلنامه مطالعات فقه اقتصادی، دوره چهارم، شماره سوم، پاییز ۱۴۰۱

بررسی نقش و جایگاه مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی در حقوق ایران و انگلستان

نظر علی صالحی^۱، بتول مهرگان^{۲*}، امیر رضایی فومنی^۳

۱. دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، گروه حقوق، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

۲. استادیار فقه و مبانی حقوق اسلامی، گروه الهیات و معارف اسلامی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

۳. استادیار حقوق خصوصی، گروه حقوق، واحد بندر انزلی، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر انزلی، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: بحث حقوق شرکت‌ها از لحاظ نظری باعث بسط و توسعه حقوق تجارت در مجامع علمی و دانشگاهی شده و از جنبه عملی نیز بر حفظ حقوق سهام‌داران بر معاملات اشخاص ثالث طرف معامله با شرکت تأثیرگذار است. بر همین اساس هدف مقاله حاضر بررسی نقش و جایگاه مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی در حقوق ایران و انگلستان است.

مواد و روش‌ها: مقاله حاضر توصیفی تحلیلی است. مواد و داده‌ها نیز کیفی است و از فیش‌برداری در گردآوری مطالب و داده‌ها استفاده شده است.

ملاحظات اخلاقی: در این مقاله، اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد نحوه تشکیل اداره و حیات حقوقی مجامع عمومی در حقوق ایران و انگلستان تفاوت‌هایی دارد علت این تفاوت نیز باز می‌گردد به ریشه مقررات لایحه اصلاحی قانون تجارت ایران که در حقوق تجارت فرانسه (۱۹۶۶) میلادی است و اینکه بخشی از نظام حقوقی انگلستان بر رویه قضایی مبتنی است. نتیجه: در مورد مسئولیت مدیران در شرکت سهامی در حقوق ایران و انگلیس با توجه به مبانی و مقررات مربوط به مسئولیت مدنی، شخص، اعم از حقیقی و حقوقی مسئول شناخته می‌شود و اگر جمعی دارای شخصیت حقوقی نباشد آن جمع را نمی‌توان مسئول شناخت؛ ولی اگر شرایط مسئولیت در مورد افراد آن جمع موجود باشد فقط آنان را می‌توان مسئول قلمداد و ملزم به جبران خسارت کرد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۲۸۳-۳۰۰

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۱۲

تاریخ اصلاح: ۱۴۰۱/۰۳/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۰۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۷/۰۲

واژگان کلیدی:

حقوق شرکت‌ها، صلاحیت مجامع عمومی، شرکت‌های سهامی، حقوق ایران، حقوق انگلیس.

نویسنده مسئول:

بتول مهرگان

آدرس پستی:

ایران، رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت، گروه الهیات و معارف اسلامی، فقه و مبانی حقوق اسلامی.

کد ارکید:

تلفن:

پست الکترونیک:

Mehrgan-9140@yahoo.com

۱. مقدمه

شرکت‌های سهامی در حقوق ایران و سپس در حقوق انگلیس بررسی می‌شود.

۲. مواد و روش‌ها

مقاله حاضر توصیفی تحلیلی است. مواد و داده‌ها نیز کیفی است و از فیش‌برداری در گردآوری مطالب و داده‌ها استفاده شده است.

۳. ملاحظات اخلاقی

در این مقاله، اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

۴. یافته‌ها

یافته‌ها نشان داد نحوه تشکیل اداره و حیات حقوقی مجامع عمومی در حقوق ایران و انگلستان تفاوت‌هایی دارد علت این تفاوت نیز به ریشه مقررات لایحه اصلاحی قانون تجارت ایران که در حقوق تجارت فرانسه (۱۹۶۶) میلادی است و اینکه بخشی از نظام حقوقی انگلستان بر رویه قضایی مبتنی است، باز می‌گردد.

۵. بحث**۵-۱. نقش و جایگاه مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی در حقوق ایران**

به منظور اداره امور شرکت‌های سهامی ارکان زیر پیش‌بینی شده است: ۱. ارکان تصمیم‌گیرنده (مجمع عمومی). ۲. ارکان اداره‌کننده (هیئت مدیره) (بازگیر، ۱۳۹۸، ۷۸) ۳- ارکان کنترل‌کننده (بازرس)

امر تصمیم‌گیری اساسی و تعیین اهداف و خط مشی شرکت به مجامع عمومی واگذار شود. از طرفی سایر ارکان شرکت نیز برآمده از رکن تصمیم‌گیری شرکت می‌باشند. مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی، مهم‌ترین رکن این‌گونه شرکت‌ها تلقی می‌شود. امکان حضور سهام‌داران در این مجامع، شاخصه اداره دمکراتیک شرکت‌های سهامی است. نحوه تشکیل، اداره و حیات حقوقی مجامع عمومی در حقوق ایران و انگلستان تفاوت‌هایی دارد. علت این تفاوت نیز باز می‌گردد به ریشه مقررات لایحه اصلاحی قانون تجارت ایران که در حقوق تجارت فرانسه (۱۹۶۶ میلادی) است و اینکه بخشی از نظام حقوقی انگلستان بر رویه قضایی مبتنی است. در هر حال انواع مجامع، تنوع اختیارات و تکالیف را باعث می‌شود. در حقوق انگلیس مجامع همچون حقوق ایران مهم‌ترین رکن ساختار شرکت محسوب می‌شود. در واقع، هنگامی که مجامع عمومی شرکتی به درستی و با حد نصاب‌های در نظر گرفته شده تشکیل شود، زمام کلیه امور شرکت در دست آنان می‌باشد. لذا با توجه به خصوصیت حقوقی شرکت سهامی، باید اصل تفکیک اختیارات را در ارگان‌های شرکت پذیرفت. بر اساس آنچه گفته شد سؤال مقاله بدین شکل قابل طرح است که نقش و جایگاه مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی در حقوق ایران و انگلستان چگونه است؟ فرضیه نیز عبارت است از اینکه «به نظر می‌رسد مجمع عمومی در حقوق انگلیس در نحوه تشکیل، اداره و حیات حقوقی با مجمع عمومی در حقوق ایران متفاوت است». هدف مقاله حاضر بررسی سؤال مورد اشاره است. به منظور بررسی سؤال و فرضیه مورد اشاره، نقش و جایگاه مجامع عمومی در

۵-۱-۱. چگونگی تشکیل و اداره مجامع عمومی در حقوق ایران

قانون تجارت ۱۳۱۱ مجمع عمومی مؤسس را این-گونه تعریف نمود: مجمع مؤسس آن است که برای تعیین اولین هیئت مدیره و مفتشین و تصدیق اظهارات مؤسسين و تقويم اموالی که در ازای سهام غیر نقدی داده شده و مزایای مخصوص تشکیل می-گردد و هر صاحب سهمی قطع نظر از عده سهمی که دارد می تواند در آن حاضر شود و شرط دخول در آن داشتن عده معینی از سهام نیست» (خلعتبری، ۱۳۹۲، ۲۰۰).

۵-۱-۱-۱. مجمع عمومی مؤسس در حقوق ایران

این استنباط را از مطلب فوق می توان داشت که مجمع عمومی مؤسس در قانون تجارت در سال ۱۳۱۱ برای تشکیل شرکت سهمی لازم بوده است و مطلب دیگری که از این ماده بر می آید این است که تمامی سهام داران بدون در نظر گرفتن تعداد سهامشان می توانند در مجمع عمومی مؤسس شرکت داشته باشند (محمدزاده، ۱۳۹۱، ۲۷).

در لایحه ۱۳۴۷ مجمع عمومی مؤسس به مجمعی گفته می شود که مرکب از کلیه مؤسسين نویسان می باشند و در تمام مدت شرکت فقط یک بار تشکیل می شود» (عبادی، ۱۳۹۸، ۱۰۵).

مجمع عمومی مؤسس برای تأسیس شرکت تشکیل می شود. بعد از تشکیل شرکت نیز عمر آن خاتمه می یابد. لایحه قانونی ۱۳۴۷ مواد ۱۶ الی ۱۸ و از

ماده ۷۲ به بعد مجمع عمومی مؤسس را بررسی می-کنند (خزعلی، ۱۳۸۵، ۵۳).

در شرکت های سهامی خاص اولین جلسه کلیه سهامداران که طبق مقررات قانونی تشکیل می شود. به منزله مجمع عمومی مؤسس تلقی خواهد شد.

۵-۱-۱-۲. مجمع عمومی عادی در حقوق ایران

بنابر تعریفی که از قانون سال ۱۳۱۱ از مجمع عمومی عادی مشاهده می شود این مجمع از مهم ترین نهادهای شرکت های سهامی به شمار می رفت. این مجمع این گونه تعریف شده است: «مجمع عمومی عادی (ستوانی) قومی حاکمه شرکت است و هیئت مدیره و مفتشین را تعیین و نسبت به امور شرکت اتخاذ تصمیم می کنند. هیئت مدیره نماینده شرکت اند و باید در پایان سال محاسبات و عملیات خود را که به نمایندگی شرکت انجام داده اند، به شرکت عرضه دارند. به همین جهت مجمع عمومی شرکت در مواعد معین باید تشکیل شود تا به محاسبات و عملیات سته گذشته رسیدگی و تصمیماتی که نسبت به سته آینده ملتانی به آن اتخاذ کرده هیئت مدیره را مأمور اجرای آن کنند» (خلعتبری، ۱۳۹۲، ۲۰۱).

در لایحه ۱۳۴۷، تعریف مجمع عمومی عادی به این صورت آمده است: اجتماع سالانه صاحبان سهام برای تصویب حساب ها و تخصیص و تعیین هیئت مدیره و بازرسان معزول یا مستعفی مجمع عمومی عادی نام دارد» (اسکینی، ۱۳۸۹، ج ۲، ۱۴۱).

برعکس مجمع عمومی مؤسس که برای شرکت سهامی خاص اجباری نیست مجمع عمومی عادی، مجمعی است که می بایست همه ساله در کلیه

عمومی فوق العاده هر یک از صاحبان سهام قطع نظر از عمده سهامی که دارد می‌تواند و هر کس به سیت هر یک سهم حق یک رای دارد. اگر اساسنامه شرکت حق رأی شرکا را محدود کنند قابل اعتنا نیست و خلاف قانون است» (خلعتبری، ۱۳۹۲، ۲۰۲).

در لایحه اخیر قانون تجارت مجمع عمومی فوق العاده به این صورت آمده است. این مجمع چنانکه از اسم آن پیداست در مواقعی که امر فوق العاده این مورد نظر باشد از دارندگان سهام شرکت تشکیل می‌گردد» (کاتبی، ۱۳۸۷، ۸۰).

این مجمع در مواردی که وضعیت خاصی ایجاد نماید که صاحبان سهام تصمیم به خصوصی اتخاذ نمایند. و آن و اهمیت خارج از جریان عادی و معمولی باشد، تشکیل می‌شود مانند اینکه بخواهند تغییراتی در اساسنامه شرکت داده و یا سرمایه آن را کاهش یا افزایش دهند (زمانی، ۱۳۸۴، ۱۴۸).

در خصوص صلاحیت مجمع عمومی فوق العاده در مورد اساسنامه لازم است گفته شود که مجمع مزبور نمی‌تواند مطالبی از اساسنامه را که به وسیله قانون تعیین شده و مقرراتی که جنبه امری دارد، تغییر دهد. مانند: حداقل تعداد اعضای هیئت مدیره در شرکت سهامی عام، حداقل میزان سرمایه در شرکت سهامی عام و خاص حد نصاب رسمیت و یا اکثریت لازم (حسنی، ۱۳۸۷، ۹۲).

البته قابل ذکر است که حد نصاب قانون را از لحاظ حداقل می‌توان در اساسنامه بالا برد. در این صورت حد نصاب ذکر شده در اساسنامه در مورد اتخاذ تصمیمات راجع به سرمایه شرکت یا انحلال قبل از

شرکت‌های سهامی برای بررسی امور عادی و جاری تشکیل شود (زمانی، ۱۳۸۴، ۴۴).

در مورد اکثریت لازم جهت تشکیل مجمع عمومی عادی و اتخاذ تصمیمات آن برای تشکیل مجمع عمومی عادی حضور دارندگان حداقل بیش از نصف سهامی که حق رای دارند ضروری است. مگر در مورد انتخاب هیئت مدیره و بازرسان که اکثریت نسبی کافی خواهد بود (حسنی، ۱۳۸۷، ۹۴).

طبق ماده ۱۰۷ ل ق تعداد این اعضا نباید از ۵ نفر کمتر باشد و طبق تفسیری با ماده ۳ ل.ق، در شرکت‌های سهامی خاص از ۳ نفر نباید کمتر باشد (رسانی‌نیا، ۱۳۹۱، ۱۵۲).

علاوه بر رئیس، هیئت مدیره مکلف است را به عنوان مدیر عامل انتخاب نماید و وظایف، اختیارات مدت زمان سمت و حقوق یا حق الزحمه او را تعیین نماید (رسانی‌نیا، ۱۳۹۱، ۱۵۲). به موجب ماده ۷۲ لایحه اصلاحی قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷، مجمع عمومی در واقع اجتماعی از صاحبان سهام یک شرکت است که مقررات مربوط به حد نصاب حضور و تصمیم‌گیری در اساسنامه شرکت مشخص می‌شود. مجامع عمومی در شرکت‌ها دارای اقسامی از جمله مؤسس، عادی و فوق العاده می‌باشند.

۵-۱-۱-۳. مجمع عمومی فوق العاده در حقوق ایران

از تعریفی که در قانون تجارت سال ۱۳۱۱ از مجمع عمومی فوق العاده آمده چنین برداشت می‌شود که مجامع عمومی فوق العاده مجامعی هستند که جهت تغییر مواد اساسنامه یا امتداد مدت شرکت یا انحلال شرکت قبل از موعد مقرر تشکیل شوند. در مجامع

بازرس یا بازرسان شرکت. تعیین روزنامه کثیر الانتشاری که هر گونه دعوت و اطلاعیه بعدی برای سهام‌داران تا تشکیل اولین مجمع عمومی در آن منتشر خواهد شد. این موارد جنبه حصری دارند نه تمثیلی» (خستوئی، ۱۳۶۶، ۸۷).

۵-۱-۲-۲. وظایف و صلاحیت‌های مجامع عادی در حقوق ایران

وظایف مجمع عمومی عادی به شرح زیر می‌باشد.

۱. رسیدگی به حساب‌های سالیانه شرکت و تصویب ترازنامه؛
۲. تصویب تقسیم سود و اندوخته میان سهام‌داران؛
۳. انتخاب و عزل مدیران (پاسبان، ۱۳۹۱، ۲۵-۲۴)؛
۴. انتخاب و عزل بازرس یا بازرسان؛
۵. تعیین روزنامه کثیرالانتشار جهت انتشار آگهی‌های شرکت؛
۶. تأیید و یا رد برخی معاملات مدیران و مدیر عامل؛
۷. تصویب پرداخت حق حضور در جلسات هیئت مدیره به مدیران غیر موظف و حق الزحمه مدیران؛
۸. تعیین حق الزحمه بازرس یا بازرسان؛
۹. تعیین جانشین برای مدیر یا مدیران تصفیه.

۵-۱-۲-۳. صلاحیت‌های مجمع عمومی فوق‌العاده در حقوق ایران

وظایف مجمع عمومی فوق‌العاده با توجه به لایحه ۱۳۴۷ به صورت زیر می‌باشد:

۱. تغییر و اصلاح اساسنامه شرکت

موعد آن منحصرأ در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده می‌باشد.

۵-۱-۱-۴. مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده و مجمع عمومی خاص در حقوق ایران

علاوه بر مجامع عمومی فوق‌الذکر که برشمردیم امکان پیدایش و همیتی می‌رود: عین حال که رد صلاحیت مجمع عمومی عادی است؛ لیکن تا زمان تشکیل این مجمع زمان زیادی باقی است مثل: استعفا و یا برکناری و فوت تا زمان تشکیل عمومی عادی منطقی نیست. لذا در قانون به مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده اشاره شده است. «ماده ۹۲ هیئت مدیره و هم‌چنین بازرس یا بازرسان شرکت می‌توانند در مواقع ملتانی مجمع عمومی عادی را به‌طور فوق‌العاده دعوت نمایند. در این صورت دستور جلسه مجمع باید در آگهی دعوت قید شود» (زمانی، ۱۳۸۴، ۴۶).

۵-۱-۲. وظایف و صلاحیت وظایف مجامع عمومی در حقوق ایران

در این مبحث به بررسی وظایف و صلاحیت در شرکت‌های سهامی در حقوق ایران می‌پردازیم.

۵-۱-۲-۱. صلاحیت‌های مجمع عمومی مؤسس در حقوق ایران

«در ماده ۷۴ لایحه اصلاحی ۱۳۴۷ اینگونه آمده است وظایف مجمع عمومی مؤسس به قرار زیر است:

۱. رسیدگی به گزارش مؤسسين و تصویب آن و هم‌چنین احراز پذیره‌نویسی کلیدی سهام شرکت و تادیبه مبلغ لازم؛
۲. تصویب طرح اساسنامه شرکت و در صورت لزوم اصلاح آن؛
۳. انتخاب اولین مدیران و

عبارتند از مجمع خاص و مجمع مختلط در تعریفی که از این مجامع آمده مجمع خاص مجمعی است که صاحبان سهام دارای نوع به‌خصوصی از حقوق پیش از تشکیل مجامع عمومی عادی یا فوق‌العاده تمام صاحبان سهام تشکیل می‌دهند؛ همان‌طور که در ماده ۹۳ ل ۱۳۴۷ آمده است «(بازگیر، ۱۳۹۸، ۷۸). و مجمع عمومی مختلط هم این‌گونه تعریف شده است. ده هم‌جمعی است که برای شور و بررسی موضوعاتی که بعضی در صلاحیت مجمع عمومی عادی و بیانی دیگر در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده است تشکیل می‌شود.» اما به نظر می‌رسد. این دو مجمع در ل ۱۳۴۷ پیش‌بینی نشده است (اسکینی، ۱۳۸۹، ج ۱، ۱۶۴، ۲). مجامع دارای نقش تعیینی، تقنینی و نظارتی می‌باشند و جایگاهی مهم-تر و بالاتر از سایر ارگان شرکت سهامی دارا می‌باشند. در هر سه کشور موضوع تطبیق دعوت مجامع علی-القاعده توسط هیئت مدیره صورت می‌گیرد و تکلیف سایر مقامات و مجامع در صورت استنکاف یا تعذر دعوت توسط هیئت مدیره مطرح می‌باشد. در ایران دعوت مجامع همواره از طریق نشر آگهی صورت می‌گیرد و تفاوتی میان با نام یا بی‌نام بودن سهام وجود ندارد فاصله دعوت تا تشکیل مجمع در ایران حداقل ده و حداکثر چهل روزه می‌باشد. حق اطلاع سهام-داران توسط قانون‌گذاران ایران به رسمیت شناخته شده است؛ اما سهام‌داران شرکت‌های ایران ظرف ۱۵ روز قبل از تشکیل مجامع حق مراجعه به شرکت جهت کسب اطلاع را دارند شرکت در مجامع عمومی علی‌القاعده حق سهام‌داران است و از طریق ورقه یا کارت ورود کنه مدتی قبل از تشکیل مجمع دریافت می‌شود صورت می‌گیرد. سهامدار یا نماینده و قائم

۲. تغییر سرمایه شرکت

۳. انحلال پیش از موعد شرکت (زودرس)

۴. تبدیل سهام از سهام با نام به سهام بی‌نام و بالعکس

۵. تصمیم به صدور و انتشار سهام ممتاز و تغییر در امتیازات آن‌ها (تفرشی، رمضان، ۱۳۹۲، ۶۸).

۶. تصویب صدور و انتشار اوراق مشارکت (اوراق قرضه)

۷. تمدید مدت شرکت

۸. تغییر نوع و ادغام شرکت

۹. انتخاب و عزل مدیران تصفیه

۱۰. سلب حق تقدم از سهام‌داران در خرید سهام جدید.

۵-۱-۳. مسئولیت‌ها در حقوق ایران

رکن تصمیم‌گیرنده شرکت‌های سهامی عالی‌ترین رکن هر شرکت سهامی می‌باشد «(کاتبی، ۱۳۸۷، ۵۹). و چون شخصیت حقوقی شرکت بسته به وجود آن‌هاست مجمع عمومی بالاترین مرکز قدرت شرکت و تعیین‌کننده مقررات آن می‌باشد» (عبادی، ۱۳۹۸، ۱۰۴). مجامع عمومی صرفاً اجتماع شرکا نمی‌باشد؛ بلکه نهادی با چارچوب‌های تعریف شده می‌باشد. استنباط این مورد از حساسیتی است که قانون‌گذار در باب حد نصاب‌های تشکیل و تصمیم‌گیری و قواعد مربوط به دعوت قرار داده است و این مقررات باید ملاک عمل باشد تا اعمال شرکت در خصوص مجامع عمومی معتبر باشد (پاسیان، ۱۳۹۵، ۱۴۲).

یکی از حقوق‌دانان دو مجمع دیگر را هم به این مجامع برای اتخاذ تصمیمات اضافه نموده‌اند، که

مقام قانونی وی حق دریافت برگه ورود را دارد(باقری، ۱۳۹۵، ۸۴).

تصویب حساب‌ها و تقسیم سود قابل تقسیم، انتصاب و عزل هیئت مدیره و بازرسان به صورت دوره ای از جمله اختیارات و صلاحیتهای مجامع عمومی عادی است. حد نصاب رسمیت جلسات مجامع عمومی عادی در ایران در بار اول دعوت حضور دارندگان بیش از نصف سهام دارای حق رأی، و در بار دوم، حضور هر عده از سهام‌داران کافی است. در ایران تصمیمات مجمع عمومی عادی همواره با اکثریت مطلق اخذ می‌گردد مگر در خصوص مسئله انتخاب هیئت مدیره و بازرسان که به اکثریت نسبی انتخاب می‌شوند(عبادی، ۱۳۹۸، ۱۰۴).

مجمع عمومی فوق‌العاده اجتماعی از سهام‌داران است که در مواقع خاص تشکیل می‌گردد. ممکن است شرکتی در طول حیات تشکیل و حیات خویش نیازمند تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده نشود. تغییر در اساسنامه تغییر سرمایه، انحلال، تبدیل سهام تصویب انتشار اوراق مشارکت و قرضه و صدور سهام ممتاز تمدید مدت شرکت تبدیل شرکت مواردی است که تصمیم‌گیری در خصوص آن در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده در ایران است. تغییر آن است که ماهیت اولیه را دگرگون ساخته و آن را زیر و رو و متحول می‌سازد؛ اما اصلاح یعنی آنچه باید می‌بوده و سهواً جور دیگری جلوه کرده را به آنچه معهود و مقصود بوده بدل کردن. بنابراین تغییر اساسنامه ماهیت اولیه آن را عوض می‌کند؛ اما اصلاح اساسنامه، آن را به صورتی که در ابتدا قرار بوده باشد و سهواً آن طور نشده، بدل می‌کند. افزایش سرمایه معمولاً با انگیزه گسترش فعالیت اقتصادی شرکت و

از طریق صدور سهام جدید یا بالا بردن ارزش اسمی سهام موجود صورت می‌گیرد. در ایران ابتدا شرکت منحل شده و پس از تصفیه خاتمه می‌یابد. حد نصاب رسمیت مجمع عمومی فوق‌العاده در ایران و در بار اول دعوت، حضور بیش از نصف سهام دارای حق رأی و در نوبت دوم بیش از یک سوم سهام دارای حق رأی سهامدار می‌باشد(بازگیر، ۱۳۹۸، ۷۸). تصمیمات مجمع عمومی فوق‌العاده در ایران با اکثریت دو سوم آرای حاضرین اتخاذ می‌گردد. هرچند در حقوق ایران اصطلاح مجمع خاص و طبقه‌ای وجود ندارد اما قانون‌گذار گردهمایی و اجتماعی مشابه آن را به تعبیر، جلسه پیش‌بینی کرده است. در ایران حد نصاب رسمیت این جلسه در نوبت اول حضور دارندگان حداقل نصف این‌گونه سهام و در نوبت دوم حضور دارندگان لااقل یک سوم سهام مذکور می‌باشد. در هر صورت غرض اصلی از تشکیل این مجمع صیانت از حقوق دارندگان سهام خاص است. عدم رعایت قواعد و مقررات حاکم بر مجامع به هر ذی‌نفع امکان می‌دهد تا علاوه بر امکان تقاضای ابطال مجمع یا مصوبات آن خسارات احتمالی وارد به خویش را مطالبه نماید.

۵-۲. نقش و جایگاه مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی در حقوق انگلستان

«در انگلستان تاسیس شرکت‌های تجاری در طول قرن هجدهم در این کشور با توسعه تفکرات سرمایه‌داری جدید آغاز شد مقررات راجع به شرکت‌های سهامی در انگلستان بارها مورد اصلاح و تغییر قرار گرفته است. آخرین اصلاحات عمده در قانون‌گذاری این کشور به سال ۱۹۸۹ مربوط می‌شود که در آن قانون شرکت‌ها به تصویب رسید که متضمن قواعدی

سهامی عام و شرکت‌های سهامی خاص البته در تقسیم بندی شرکت‌های با مسئولیت محدود که به سهام‌اند. در کنار آن شرکت‌های تضامنی هم وجود دارد (اسکینی، ۱۳۸۹، ج ۲، ۷).

در حقوق انگلستان اصل را بر این نهاده‌اند که سهامدار مطلع از وضع شرکت، شریک بهتری برای شرکت خواهد بود و ملزم به ثبت شرکت و نهادن نهادی-نظارتی اداری بر وضعیت شرکت‌ها مبتنی بر تقویت حق اطلاع از سهام‌داران است (اسکینی، ۱۳۸۹، ج ۲، ۹). در مورد موضوع مورد بررسی طبق تقسیم‌بندی پروفیسور حقوق تجارت دانشگاه لندن، شرکت‌های سهامی به دو دسته شرکت‌های سهامی عام که برای تأسیس آن وجود حداقل ۷ نفر ضروری است و شرکت سهامی خاص که برای تأسیس آن دو نفر لازم است. پیش‌بینی شده است (دیویس، ۲۰۲۰، ۱۹).

در حقوق انگلیس، مؤسسين اقدام به تشکیل شرکت سهامی می‌نمایند. در بدو امر پیش‌نویس اساسنامه اظهارنامه و صورت جلسات توسط یک یا چند نفر از مؤسسين تهیه می‌گردد و اقداماتی از قبیل تهیه محل برای مرکز اصلی شرکت و استخدام مشاور و افتتاح حساب بانکی صورت می‌گیرد. در حقوق انگلیس مانند حقوق ایران مؤسسين در مقابل پذیره‌نویسان و شرکت در شرف تأسیس مسئولیت تضامنی دارند (صفی‌نیا، ۱۳۸۱، ۳۵). مدیریت روزانه شرکت در دست هیئت مدیره است و معمولاً آنجا سهامداران می‌توانند کمی بر روند آن تأثیر گذارند. آن‌ها حق حضور در مجمع عمومی شرکت‌ها را دارند. مجمع عمومی یک جایی است که همه اعضای یک شرکت مستحق حضور ستند. این مجمع باید از یک هیات

جدید که از سال ۱۸۶۲ به بعد در مورد شرکت‌های سهامی وضع شده است. در کل حقوق انگلستان بیشتر بر حق اطلاع سهام‌داران تأکید دارد که سهامدار مطلع از وضع، شرکت شریک بهتری برای شرکت خواهد بود (گریفین، ۲۰۲۱، ۲۰). در ابتدا نگاهی می‌کنیم به انواع شرکت‌ها در انگلستان. در حقوق انگلستان شرکت‌ها به دو گروه اصلی، شرکت‌های ثبت‌شده و شرکت‌های ثبت‌نشده تقسیم شده‌اند. یک شرکت ثبت‌شده به موجب پاره ۲ بند ۱ ماده ۱ قانون شرکت‌های سال ۱۹۸۵، در تطابق با قیود یک فرمی را در بر می‌گرفت:

الف) شرکت‌های با مسئولیت محدود به سهام؛

ب) شرکت‌های خصوصی با مسئولیت محدود به ضمانت؛

ج) شرکت‌های با مسئولیت نامحدود (گریفین، ۲۰۲۱، ۲۰).

البته این شرکت‌ها به کمپانی با مسئولیت نامحدود که شرکا در آن مسئولیت شخصی دارند و به کمپانی با مسئولیت محدود که سرمایه در آن به سهام تقسیم می‌شود. جای می‌گیرد که شرکت اخیر، از جنبه‌هایی به شرکت‌های سهامی ایران نزدیک است که عملاً مورد استفاده قرار می‌گیرند علاوه بر دسته‌بندی بالا پاره ۳ بند ۱ ماده ۱ همان قانون شرکت‌ها را از جهت عام و خاص بودن به دو گروه تقسیم نموده است: ۱. شرکت عام شرکتی است که مسئولیت شرکاء با سهام سرمایه یا ضمانت محدود شده و دارای سرمایه به صورت سهام است. ۲. شرکت خاص شرکتی است که عام نیست. این شرکت‌های با مسئولیت محدود به گونه‌ای به دو دسته تعبیر میشود شرکت‌های

مدیره که فقط اختصاص به مدیران دارد متمایز باشد. یک مجمع طبقه‌ای جایی است که محدود به دارندگان سهام طبقه‌های ویژه است. برخی تغییرات اصلی که هیئت مدیره ممکن است انجام دهند به رأی اکثریتی از سهام‌داران در یک مجمع عمومی شرکت نیازمندند مثلاً اکثریتی از سهام‌داران باید از پیشنهادها برای انجام بعضی از تغییرات حمایت کنند.

۵-۲-۱. نحوه تشکیل و اداره مجامع عمومی در حقوق انگلستان

شرکت یک شخص مصنوعی است و لذا نمی‌تواند به تنهایی عمل کند. به همین خاطر لازم است تا از طریق برخی واسطه‌های انسانی عمل نماید مفاد مختلف قانون به سهام‌داران این اجازه و امکان را می‌دهند تا اقدامات خاصی را انجام دهند این مفاد مخصوصاً این حق را برای سهام‌داران قائل می‌شوند که در مجمع‌های عمومی شرکت حضور یابند ماده ۲۹۱ قانون به هیئت مدیره اختیار می‌دهد تا امور شرکت را مدیریت نماید. در این بافت مجمع‌های سهام‌داران و مدیران ضروری می‌گردد قانون شرکتها مفادی را برای انواع مختلف مجمع سهام‌داران مقرر ساخته است: (۱) مجمع عمومی سالانه؛ (۲) مجمع عمومی فوق‌العاده و (۳) مجمع طبقه‌ای (گالشن؛ گیور، ۲۰۰۳، ۴۹۳). این مجامع تا حدود زیادی مشابه مجامع پیش‌بینی شده در حقوق ایران هستند و وظایف متعدد و صلاحیت‌های خاص آنها در جای خود مورد بررسی خواهد گرفت در حقوق انگلیس مجمع عمومی مؤسس پیش‌بینی نشده است (زرین-خو، ۱۳۸۷، ۱۸). در حقوق انگلیس مجمع عمومی مؤسس پیش‌بینی نشده است (میسون و دیگران،

۲۰۲۱، ۵۱). شرکت یک شخص مصنوعی است. لذا نمی‌تواند به تنهایی عمل کند. به همین خاطر لازم است تا از طریق برخی واسطه‌های انسانی عمل نماید. مفاد مختلف قانون به سهام‌داران این اجازه و امکان را می‌دهند تا اقدامات خاصی را انجام دهند. این مفاد مخصوصاً این حق را برای سهام‌داران قائل می‌شوند که در مجمع‌های عمومی شرکت حضور یابند. ماده ۲۹۱ قانون به هیئت مدیره اختیار می‌دهد تا امور شرکت را مدیریت نماید. در این یافت مجمع‌های سهام‌داران و مدیران ضروری می‌گردد. قانون شرکت-ها مقادیر را برای انواع مختلف مجمع سهام‌داران منظور ساخته است. ۱. مجمع عمومی سالانه؛ ۲. مجمع عمومی فوق‌العاده؛ ۳. مجمع طبقه-ای (گلشن؛ کاپور، ۲۰۲۱، ۴۹۳).

این مجامع تا حدود زیادی مشابه مجامع پیش‌بینی شده در حقوق ایران هستند و وظایف متعدد و صلاحیت‌های خاص آنها در جای خود مورد بررسی خواهد گرفت. در حقوق انگلیس مجمع عمومی مؤسس پیش‌بینی نشده است. در حقوق انگلیس به موجب ماده ۳۶۶ قانون شرکتها مصوب ۱۹۸۵: «هر شرکتی موظف است که در پایان سال مالی، مجمع عمومی سالیانه را دعوت و تشکیل دهد. ضمناً فاصله دو مجمع سالیانه نباید بیشتر از پانزده ماه باشند (بنا به ماده ۳۶۶ قسمت الف). شرکت سهامی خاص می‌تواند بنا به تصمیم سهام‌داران از تشکیل مجمع عمومی سالانه خودداری نماید» (شیخ، ۲۰۲۲، ۸۵). در حقوق انگلستان، مجمع عمومی یک جایی است که همه اعضای یک شرکت مستحق حضور هستند. این مجمع باید از یک هیئت مدیره که فقط اختصاص به مدیران دارد، متمایز باشد. یک مجمع طبقه‌ای

جایی است که محدود به دارندگان سهام طبقه‌های ویژه است.

۵-۲-۱-۱. مجمع عمومی سالانه در حقوق انگلستان

در حقوق انگلیس به موجب ماده ۳۶۶ قانون شرکت‌ها مصوب ۱۹۸۵ هر شرکتی موظف است که در پایان سال مالی، مجمع عمومی سالانه را دعوت و تشکیل دهد. ضمناً فاصله‌ی دو مجمع سالانه نباید بیشتر از ۱۵ ماه باشد بنا به ماده ۳۶۶ قسمت (الف) شرکت سهامی خاص می‌تواند بنا به تصمیم سهامداران از تشکیل مجمع عمومی سالانه خودداری نماید. در هر حال استنفکاف از تشکیل مجمع عمومی سالانه در صورتی که مقرر شده باشد موجبات مسئولیت مدنی هیئت مدیره را فراهم می‌سازد اداره بارزگانی و صنعت می‌تواند بنا به تقاضای هر سهامدار یا رأساً مجمع را دعوت نماید (گاور، ۱۹۹۲، ۴۷۹). قانون شرکت‌های ۱۹۸۵ ماده‌ای تهیه کرده که یک شرکت باید یک مجمع عمومی در تقویم سالانه بیشتر از ۱۵ ماه سپری شود. ماده‌ی ۳۶۶ قسمت ۳). جایی که یک مجمع عمومی سالانه در مدت معین در دوره‌های از زمان تشکیل نشود ممکن است منشی اظهار کند که یکی از اعضا خواستار برگزاری مجمع شود (گریفین، ۲۰۰۰، ۲۷۳). اهمیت یک معامله در مجمع عمومی سالانه شرکت به تصمیمی که توسط هیئت مدیره یا اعضای منحصر به فرد یک شرکت ایجاد کرده‌اند بستگی دارد به‌طور قطع وظیفه‌های اساسی و رویه‌ای در یک مجمع عمومی سالانه باید معین شود جلسه مجمع باید برگزار شود خواه مدیران مایل به برگزاری باشند یا تمایل نداشته باشند؛ مگر اینکه در شرکتی

خاص تصمیمی برای معاف شدن از برگزاری این مجمع تصویب شود (کنان؛ ریچس، ۲۰۰۲، ۳۷۹).

استنفکاف از تشکیل مجمع عمومی سالانه در صورتی که مقرر شده باشد موجبات مسئولیت مدنی هیئت مدیره را فراهم می‌سازد. اداره بارزگانی و صنعت می‌تواند بنا به تقاضای هر سهامدار یا رأساً مجمع را دعوت نماید. قانون شرکت‌های ۱۹۸۵ ماده‌ای تهیه کرده که یک شرکت باید یک مجمع عمومی در تقویم سالانه بیشتر از پانزده ماه سپری نشود. ماده ۳۶۶ قسمت ۱۳ جایی که یک مجمع عمومی سالانه در مدت معین در دوره‌های از زمان تشکیل نشود، ممکن است منشی اظهار کنند که یکی از اعضا خواستار برگزاری مجمع شود (کولین، ۲۰۱۹، ۵۵).

اهمیت یک معامله در مجمع عمومی سالانه شرکت به تصمیمی که توسط هیئت مدیره یا اعضای منحصر به فرد یک شرکت ایجاد کرده‌اند، بستگی دارد. به‌طور قطع وظیفه‌های اساسی و رویه‌ای در یک مجمع عمومی سالانه باید معین شود. جلسه مجمع باید برگزار شود، خواه مدیران مایل به برگزاری باشند یا تمایل نداشته باشند؛ مگر اینکه در شرکتی خاص، تصمیمی برای معاف شدن از برگزاری این مجمع تصویب شود.

۵-۲-۱-۲. مجمع عمومی فوق‌العاده در حقوق انگلستان

«در حقوق انگلیس قانون شرکت‌ها مصوب ۱۹۸۵ مجمع عمومی فوق‌العاده را تعریف ننموده و تصریح شده که اگر مجمعی غیر از مجمع عمومی عادی سالانه تشکیل گردد مجمع فوق‌العاده نامیده می‌-

باشد، هیئت حقوقی شرکت می‌تواند به ترتیب زیر دستور دعوت به مجمع را بدهد. (a) به پیشنهاد خود (b) به تقاضای هر یک از مدیران (c) به تقاضای یکی از اعضای که در آن مجمع حق رأی دارند (تفرشی؛ رضانی، ۱۳۹۲، ۱۳۲).

برای مجمع مذکور، هیئت حقوقی شرکت می‌تواند دستوراتی را در رابطه با مکان، تاریخ و شیوه برگزاری مجمع صادر نماید. هم‌چنین می‌تواند دستورات فرعی یا متعاقبی را در صورت مقتضی صادر نماید، از جمله دستور مبنی بر اینکه عضوی که شخصاً یا نیابتاً در مجمع حضور دارد، جزء مجمع تلقی خواهد شد.

۵-۲-۱-۳. مجمع طبقه‌ای در حقوق انگلستان

زمانی که پیشنهاد می‌شود حقوق طبقه‌ی خاصی از سهامداران تغییر یافته متفاوت یا متأثر گردد. جایی که سود انباشت سهم ممتاز انباشته، لغو می‌شود و امکان کسب رضایت کتبی دارندگان سه چهارم سهام‌های صادره آن طبقه وجود ندارد، مجمع دارندگان آن سهم‌ها ممکن است لغو گردد. چنین مجمعی معمولاً تحت عنوان مجمع طبقه‌ای نامیده می‌شود. لازم به ذکر است که تمامی قطعنامه‌های مجمع طبقه‌ای باید به‌عنوان قطعنامه ویژه تصویب شوند. مجمع طبقه‌ای زمانی برگزار می‌شود که برای طبقه‌ای از سهام‌داران پیرامون موضوعی که طبقه خاص خود را از سهم تحت تأثیر قرار می‌دهد، ضرورتی هست (سیمون، ۲۰۲۲، ۵۷). یک مجمع طبقه‌ای از سهام‌داران دارنده سهم مدل X مایل به برگزاری جلسه‌ای در تطابق با ماده ۱۲۵ از قانون شرکت‌های ۱۹۸۵ هستند. آن هم زمانی که یک شرکت به تغییر حقوق دارنده سهم مدل X تصمیم دارد. مجامع طبقه‌ای ویژه سهامداران، با شرایط

شود. ملاحظه می‌شود عدم تشکیل آن هیچ‌گونه مسئولیتی را متوجه مدیران نمی‌کند».

به موجب مواد ۳۶ و ۳۷ فهرست (A) یعنی اساسنامه‌های از پیش نوشته شده) موکول به نظر مدیران شرکت می‌باشند. ضمناً طبق ماده ۳۶۸ قانون شرکت‌ها مجمع عمومی فوق‌العاده بنابه درخواست سهامداران تشکیل می‌گردد و تصمیمات فقط برای آن طبقه متقاضی لازم الاجرا خواهد بود (به‌طور مثال در مورد درخواست صاحبان سهام ممتاز یک مجمع عمومی فوق‌العاده می‌تواند توسط افراد زیر دعوت شود: مدیران با توافق خود؛ مدیران بنا به درخواست؛ خود درخواست دهندگان؛ هیئت حقوقی شرکت.

۱. توسط مدیران هیئت مدیره می‌تواند هر زمانی طرف بازه ۲۱ روزه با دادن آگهی از اعضا برای مجمع عمومی دعوت نماید. هرچند، آگهی زودتر از این زمان، به شرط رضایت اعضا شرکت که ۹۵٪ یا بیشتر حق رأی را در اختیار دارند معتبر می‌باشد. توسط مدیران به درخواست درخواست‌دهندگان باید به تعدادی باشند که در تاریخ ارائه درخواست دارای دست کم یک دهم از کل قدرت رأی باشند (دیویس، ۲۰۲۰، ۱۴).

۲. توسط خود درخواست‌کنندگان، در صورتی که هیئت مدیره موفق به دعوت مذکور ظرف مدت ۲۱ روز پس از تثبیت تاریخ مجمع در بازه ۴۵ روز از ارائه درخواست معتبر نگردد، مجمع به ترتیب زیر دعوت می‌شود (a) توسط خود درخواست‌کنندگان (b) در صورتی که شرکت دارای سهم‌الشرکه باشد، توسط یک یا چند درخواست‌کننده توسط هیئت حقوقی شرکت در صورتی که به هر دلیلی امکان دعوت به مجمعی به جز مجمع عمومی سالانه وجود نداشته

برخی مواد شرکت‌ها مرتبط هستند. رویه برای هدایت کردن مجمع طبقه‌ای، روی هم رفتند. قابل مقایسه با رویه‌ی حاکم بر مجامع عمومی است (ماده ۱۲۵ بند ۶ قانون ۱۹۸۵ شرکت‌ها). حد نصاب لازم استاندارد در مجمع طبقه‌ای ۲ نفر دارنده یا نماینده، توسط وکالت حداقل یک سوم ارزش اسمی از سهام - شرکت‌های صادر شده در طبقه مطرح شده است (ماده ۱۲۶ بند ۶ پاراگراف الف قانون شرکت‌های ۱۹۸۵).

۲-۲-۵. وظائف و صلاحیت مجامع عمومی در حقوق انگلستان

وظایف و اختیارات مجامع عمومی شرکت‌های انگلیس عبارت از موارد زیر هستند.

۱-۲-۲-۵. مجامع عمومی سالانه شرکت‌های انگلیس

مجمع عمومی سالانه باید راجع به امور موجود در صلاحیت مجمع عمومی و با توجه به قانون شرکت‌ها و اساسنامه تصمیم بگیرد که این امور همان‌اند:

۱. تصویب صورت‌های مالی؛

۲. توزیع سود؛

۳. مرخص کردن اعضا از هیئت مدیره و رئیس از مسئولیت‌اش؛

۴. انتخاب رئیس، نایب رئیس و عضو هیئت مدیره و پرداخت پاداش به آن‌ها؛

۵. انتخاب مأمور رسیدگی و پاداش برای حسابرسی که پرداخته می‌شود؛

۶. اصلاحات مربوط به اساسنامه؛

۷. منجر به تغییرات در سهام‌الشرکه؛

۸. بازخرید سهام و انتقال سهام خود شرکت؛

۹. تصمیم‌گیری در انتخاب سهام.

۲-۲-۵. مجامع عمومی فوق‌العاده در حقوق انگلستان

صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده سهام‌داران به شرح زیر است.

۱. انتخابات رئیس مجمع عمومی

۳. تصویب تصمیمی بر افزایش سرمایه شرکت توسط صدور سهام سری (پوند E) با محرومیت از حقوق پیش‌گیرانه به سهام سری E از سهام‌داران موجود.

۴. تصویب تصمیمی در مورد تغییر در اساسنامه شرکت.

۵. اتخاذ یک تصمیم غیر مادی و اجازه از مدیریت هیئت مدیره به اقدامات لازم.

۶. تصویب تصمیمی بر ایجاد اصلاح متن اساسنامه شرکت.

۷. تصویب تصمیمی در بیرات ترکیب هیئت نظارت.

۸. دادن مجوز به هیئت مدیره برای خرید سهام خود

۹. کاهش دادن سرمایه؛

۱۰. رفع بن‌بست در یک شرکت دو نفره؛

۱۱. رسیدگی به دلایل برکناری مأمور رسیدگی.

۳-۲-۲-۵. مجامع طبقه‌ای در حقوق انگلستان

به‌طور کلی، مجامع طبقه‌ای نسبت به موقعیت‌هایی که درباره تغییر حقوق وابسته به سهام طبقه‌ای پیش می‌آید، تشکیل می‌شوند. در واقع بیشتر وظیفه این در مورد تغییر در حقوق سهام طبقه‌ای ویژه دارد. و در جلسه‌ای که تشکیل می‌دهند، اعضا در مورد فواید و ضررهای این تغییر به شور نشینند.

۵-۲-۳. مسئولیت‌ها در حقوق انگلستان

در انگلیس دعوت مجامع همواره از طریق نشر آگهی صورت می‌گیرد و تفاوتی میان با نام یا بی‌نام بودن سهام وجود ندارد در انگلیس در مورد مجامع عمومی سالیانه ۲۱ روز و در مورد سایر مجامع ۴۰ روز تعیین شده است. محتویات دعوت‌نامه شامل دستور جلسه و زمان و مکان تشکیل مجمع می‌باشد و فهرست موضوعات مورد بحث نباید تغییر کند و به خودی خود گویا باشد و هر گونه تغییرات بعدی قابل استناد نخواهد بود. در انگلستان شرکت در مجامع عمومی هم‌چنان به شیوه سنتی انجام می‌گیرد. در انگلیس اساسنامه می‌تواند متضمن اختیار افزایش سرمایه باشد و بدون این که تغییر سرمایه شرکت آگهی شود در اداره ثبت شرکت‌ها ثبت می‌گردد. در انگلیس ابتدا تصفیه و از دفتر ثبت حذف و سپس منحل می‌شود. در انگلیس بسته به نوع مصوبه اتخاذ می‌گردد: مصوبه عادی با اکثریت ساده، مصوبه فوق‌العاده با اکثریت سه چهارم و مصوبه ویژه به اتفاق آرای مجمع خاص و طبقه‌ای اجتماعی از دارندگان سهام خاص می‌باشد که به منظور تصویب تصمیم تغییر در امتیازات این سهام تشکیل می‌گردد. حد نصاب و اکثریت چنین مجامعی در انگلیس همان است که بر مجامع عمومی فوق‌العاده حاکم است. در هر صورت غرض اصلی از تشکیل این مجمع صیانت از حقوق

دارندگان سهام خاص است. در ایران و انگلیس دعوت مجامع همواره از طریق نشر آگهی صورت می‌گیرد و تفاوتی میان با نام یا بی‌نام بودن سهام وجود ندارد فاصله دعوت تا تشکیل مجمع در ایران حداقل ده و حداکثر چهل روزه می‌باشد. در انگلیس در مورد مجامع عمومی سالیانه ۲۱ روز و در مورد سایر مجامع ۴۰ روز تعیین شده است. محتویات دعوت‌نامه شامل دستور جلسه و زمان و مکان تشکیل مجمع می‌باشد و فهرست موضوعات مورد بحث نباید تغییر کند و به خودی خود گویا باشد و هر گونه تغییرات بعدی قابل استناد نخواهد بود. حق اطلاع سهام‌داران توسط قانون‌گذاران ایران به رسمیت شناخته شده است؛ اما سهام‌داران شرکت‌های ایران ظرف ۱۵ روز قبل از تشکیل مجامع حق مراجعه به شرکت جهت کسب اطلاع را دارند شرکت در مجامع عمومی علی‌القاعده حق سهام‌داران است و از طریق ورقه یا کارت ورود کنه مدتی قبل از تشکیل مجمع دریافت می‌شود صورت می‌گیرد (آدامز، ۲۰۰، ۳۲۱) سهام‌دار یا نماینده و قائم‌مقام قانونی وی حق دریافت برگه ورود را دارد. اداره مجامع عمومی عبارت است از کنترل برگه‌های ورود و ترتیب دادن صورت اسامی حضار، بررسی حصول حد نصاب لازم جهت تشکیل مجمع عمومی و رسمیت آن، شروع و نظارت بر مذاکرات بر مبنای دستور جلسه نظارت و اداره رأی‌گیری و حد تصمیمات مجمع به صورت قانونی تهیه صورت جلسه و امضای آن برای نگهداری در مرکز شرکت یا ارسال به ثبت شرکت‌ها در صورت لزوم در تمدید جلسه دوم دنباله جلسه اول محسوب می‌گردد؛ لذا با همان حد نصاب جلسه اول رسمیت می‌یابد؛ اما در تجدید جلسه دوم جلسه‌ای جدید محسوب می‌شود پس باید تشریفات و حد نصاب خاص خود را داشته باشد.

در مقابل اشخاص ثالث قابل استناد نمی‌باشند. کاهش سرمایه به دو صورت اجباری و اختیاری صورت می‌گیرد و کاهش سرمایه نباید با حقوق و منافع اشخاص ثالث در تضاد باشد و پس از طی تشریفات قانونی صرفاً تا حداقل سرمایه قانونی امکان‌پذیر است. در ایران ابتدا شرکت منحل شده و پس از تصفیه خاتمه می‌یابد اما در انگلیس ابتدا تصفیه و از دفتر ثبت حذف و سپس منحل می‌شود. حد نصاب رسمیت مجمع عمومی فوق‌العاده در ایران و در بار اول دعوت، حضور بیش از نصف سهام‌داران و در حق رأی و در نوبت دوم بیش از یک سوم سهام‌داران و در حق رأی و در انگلیس حضور حداقل دو سهام‌دار می‌باشد. تصمیمات مجمع عمومی فوق‌العاده در ایران با اکثریت دو سوم آرای حاضرین و در انگلیس بسته به نوع مصوبه اتخاذ می‌گردد: مصوبه عادی با اکثریت ساده، مصوبه فوق‌العاده با اکثریت سه چهارم و مصوبه ویژه به اتفاق آرای مجمع خاص و طبقه‌ای اجتماعی از دارندگان سهام خاص می‌باشد که به منظور تصویب تصمیم تغییر در امتیازات این سهام تشکیل می‌گردد (دیویس، ۲۰۲۰، ۱۹). هرچند در حقوق ایران اصطلاح مجمع خاص و طبقه‌ای وجود ندارد؛ اما قانون‌گذار گردهمایی و اجتماعی مشابه آن را به تعبیر جلسه پیش‌بینی کرده است. در ایران حد نصاب رسمیت این جلسه در نوبت اول حضور دارندگان حداقل نصف این‌گونه سهام و در نوبت دوم حضور دارندگان لاقط یک سوم سهام مذکور می‌باشد. این درحالی‌که حد نصاب و اکثریت چنین مجامعی در انگلیس همان است که بر مجامع عمومی فوق‌العاده حاکم است. در هر صورت غرض اصلی از تشکیل این مجمع صیانت از حقوق دارندگان سهام خاص است. عدم رعایت قواعد و مقررات حاکم بر

علاوه بر این تمدید جلسه حتی به‌طور مکرر امکان‌پذیر است؛ اما تجدید جلسه به صورت مکرر و خارج از دفعات قانونی می‌تواند شرکت را در معرض انحلال قرار دهد. اصل، وجود حق رأی است. امکان تعلیق یا سلب حق رأی و همچنین مضاعف شدن رأی نیز وجود دارد. در انگلیس رأی‌گیری اغلب با بلند کردن دست صورت می‌گیرد. پس از رأی‌گیری و تصویب یک تصمیم به صورت قانونی همه سهامداران به نتیجه رأی‌گیری و مصوبه مجمع عمومی ملزم و متعهد خواهند بود. تغییر تابعیت شرکت به اتفاق و وحدت نظر کلیه سهامداران به انضمام رعایت تشریفات و تدارک مدارک قانونی و انتقال واقعی مرکز شرکت به کشور متبوع جدید امکان‌پذیر است. تغییر تابعیت شرکت و افزایش تعهدات سهام‌داران با هیچ اکثریتی امکان‌پذیر نیست. حد نصاب رسمیت جلسه مجمع عمومی مؤسس حضور دارندگان حداقل نصف سرمایه در اولین دعوت و برای نوبت دوم و سوم حضور دارندگان لاقط یک سوم سرمایه تعهد شده است. در این مجمع عمومی هر سهم یک رأی دارا خواهد بود و کلیه تصمیمات با رأی اکثریت دو ثلث حاضرین اتخاذ خواهد شد. صلاحیت مجمع عمومی عادی، عام و صلاحیت سایر مجامع، خاص و استثنا تلقی می‌شود (گالشن، ۲۰۰۳، ۴۹۹) مجمع عمومی عادی به دو صورت سالیانه و به‌طور فوق‌العاده تشکیل می‌شوند. صلاحیت مجمع عمومی عادی عام است بنابر این نسبت به هر چیزی که در صلاحیت سایر مجامع نباشد اتخاذ تصمیم می‌کند. بنابراین در انگلیس اساسنامه می‌تواند متضمن اختیار افزایش سرمایه باشد و بدون اینکه تغییر سرمایه شرکت آگهی شود در اداره ثبت شرکت‌ها ثبت می‌گردد. اما در ایران کلیه تغییرات باید آگهی و ثبت شوند و الا

مجامع به هر ذی‌نفع امکان می‌دهد تا علاوه بر امکان تقاضای ابطال مجمع یا مصوبات آن خسارات احتمالی وارد به خویش را مطالبه نماید.

۶. نتیجه

در حقوق انگلیس مجامع همچون حقوق ایران مهم‌ترین رکن ساختار شرکت محسوب می‌شود. در واقع هنگامی که مجامع عمومی شرکتی به درستی و با حد نصاب‌های در نظر گرفته شده تشکیل شود زمام کلیه امور شرکت در دست آنان می‌باشد. پس در واقع چیزی که از این مباحث به دست می‌آید بدین گونه است که زمام کلیه امور شرکت در اختیار مجامع عمومی است. مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی هرچند که بالاترین رکن شرکت محسوب می‌شوند و طبق نظر اکثریت سهام‌داران اتخاذ تصمیم می‌کنند؛ اما در اتخاذ هر گونه تصمیمی آزاد نیستند و محدودیت دارند مجامع بالاترین مرجع تصمیم‌گیرنده در شرکت‌های سهامی هستند. پس مجامع، مدیران هیئت مدیره می‌توانند در کلیه اموری که در صلاحیت خاص مجامع نیست، تصمیم کنند. به جرئت می‌توان ادعا نمود اساسی‌ترین بحث مربوط به حقوق شرکتها ناظر به چگونگی اداره‌ی آن به معنی عام می‌باشد که در آن کلیه ارکان شرکت به ایفای نقش می‌پردازند. در موضوع اداره شرکت تصمیم‌گیری از جایگاه رفیعی برخوردار می‌باشد ارکان شرکت‌های سهامی نسبت به هم کاملاً مستقل نیستند و البته هر کدام اختیارات مختص به خود را دارا می‌باشند. در حقوق انگلیس نیز مجامع عمومی سهام‌داران از اهمیت به‌سزایی برخوردار است و برگزاری و انعقاد جلسات مجامع در مواعد و فواصل خاصی جهت اتخاذ تصمیم در امور مشخصی پیش

بینی شده است. هرچند این تعیین جز به جز و مفصل صورت نگرفته؛ اما به‌طور کلی پرداختن به برخی امور و تصویب‌ها و عزل و نصب‌ها در حیطه اختیارات و صلاحیت‌های مجامع قرار دارند و هم‌چنین بر دعوت و استنکاف از دعوت مجامع نیز آثار و تبعات مثبت و منفی قانونی بار می‌شود. در هر صورت مجامع عمومی محل تجلی خواسته‌ها اندیشه‌ها و تفکرات صاحبان سهام هستند. سهام‌داران که معمولاً به علت تعدد و کثرت شرکا شرکت‌های سهامی و مصالح خاص تجاری شرکت امکان مداخله مستقیم در امور شرکت را ندارد تنها از طریق حضور در مجامع و ابراز و اظهار نظر خویش در فرآیند رأی‌گیری امکان شرکت در اداره امور شرکت را خواهند یافت. مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی هرچند که بالاترین رکن شرکت محسوب می‌شوند و طبق نظر اکثریت سهام‌داران اتخاذ تصمیم می‌کنند؛ اما در اتخاذ هر گونه تصمیمی آزاد نیستند و محدودیت دارند. مجامع بالاترین مرجع تصمیم‌گیرنده در شرکت‌های سهامی هستند. پس از مجامع، مدیران (هیئت مدیره) می‌توانند در کلیه اموری که در صلاحیت خاص مجامع نیست، اتخاذ تصمیم کنند.

۷. سهم نویسندگان

همه نویسندگان حاضر در این مقاله مشارکت برابر داشته‌اند.

۸. تضاد منافع

در این پژوهش تضاد منافع وجود ندارد.

منابع

فارسی

- رسانی‌نیا، محمود، حقوق تجارت، چاپ اول، تهران، انتشارات آوای نور، ۱۳۹۱.

- زمانی، محمد، سیری در کانون تجارت ایران، چاپ اول، تهران، انتشارات، گسترش علوم پایه، ۱۳۸۴.

- صفی‌نیا، سید نورالدین، درآمدی بر قانون شرکت‌های تجاری در ایران، چاپ اول، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۱.

- عبادی، محمدعلی، حقوق تجارت، چاپ چهارم، تهران، نشر گنج دانش، ۱۳۹۸.

- عیسائی تفرشی، محمد؛ رضانی، حبیب، «مفهوم و مسئولیت مدیر سایه در حقوق شرکت‌های تجاری (مطالعه تطبیقی در حقوق انگلیس و ایران)»، پژوهش‌های حقوق تطبیقی، شماره ۳، ۱۳۹۲.

- کاتبی، حسینقلی، حقوق تجارت، چاپ دوازدهم، تهران، انتشارات گنج دانش، ۱۳۸۷.

- محمدزاده، علی، اختیارات مجامع عمومی شرکت‌های سهامی و تعاونی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، ۱۳۹۱.

- زرین‌خو، آلاله، «قواعد حاکم بر مجامع عمومی شرکت‌های سهامی در حقوق ایران-فرانسه و انگلیس»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه قم، ۱۳۸۷.

- اسکینی، ربیعا، حقوق تجارت (شرکت‌های تجاری)، جلد دوم، چاپ هفدهم، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۸۹.

- بازگیر، یدالله، موازین حقوق تجارت در آرای دیوان عالی کشور، چاپ اول، تهران، انتشارات گنج دانش، ۱۳۹۸.

- باقری، انصار، «بررسی مسئولیت حقوقی مدیران شرکت‌های تعاونی و مقایسه آن با شرکت‌های سهامی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، واحد صفا دشت، دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۹۵.

- پاسبان، محمدرضا، حقوق شرکت‌های تجاری، چاپ سوم، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۹۵.

- پاسبان، محمد رضا، حقوق تجارت، چاپ اول، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۹۱.

- حسنی، حسن، حقوق تجارت، چاپ سوم، تهران، نشر میزان، ۱۳۸۷.

- خزعلی، حسین، حقوقی تجارت شرکت‌های تجاری، جلد دوم، تهران، نشر کانون، ۱۳۸۵.

- خستوئی، هوشنگ، «مروری بر تاریخچه قانون تجارت و شرکت‌های سهامی عام و خاص»، نشریه حسابدار، شماره ۳۹ و ۴۰، ۱۳۶۶.

- خلعتبری، امیر ارسلان، حقوق تجارت، چاپ دوم، تهران، نشر اطلاعات، ۱۳۹۲.

Law, 10th Edition, New Delhi, New Age International Publishers,2021.

– Keenan, Denis; Riches, Sarah, Business Law, 6th ed, Great Britain, Published Pearson Longman Education,2002.

– Mayson, Stephen and et al, Company Law, 11th ed, London, Publisher Blackston press,2021.

– Sheikh,S,A Guide to the Companies Act, 4 th ed, London and New yourk, Publisher Cavandish taylor & Francic Group,2022.

– Simon, Goulding, Company Law, 3 th ed, London, Publisher Cavedish pub Ltd,2021.

لاتین

– Adams A. Law for Business Students. Second Edition, Great Britain: Pearson Longman Education, 2000.

– Collin, John, Relations with third parties agency and constitutional limitations, 2th ed, London, Publisher Be nama,2019.

– Davies, paul L, Gowers Principles of Modern Company law,6th ed, London, Publisher Sweet and Maxwell,2020.

– Gower, L.C.B, The Principles of Modern Company Law, 9th ed, London, Publisher Sweet & Maxwell,1992.

– Griffin, Stephen, Company Law Fundamental principles, 3th ed, Great Britain, Published Pearson Longman Education,2000.

– Griffin,S, Company Law Fundamental principles,3th ed, Publisher Pearson,2021.

– Gulshan S.S, Kapoor G.K., Business Law including Company Law. 10th Edition, New Delhi: New Age International Publishers,2003.

– Gulshan S.S; Kapoor G.K, Business Law including Company Law, 10th ed, New Delhi, New Age International Publishers,2003.

– Gulshan,SS; Kapoor,GK, Business Law including Company